

ושלישית, כל זיקתו של האדם לטבע והתקשרותו אליו עלול להביא לאלילות. שלביה הראשונים של האלילות היו ראיית כוחות טבע אדירים ככוחות עליונים בעלי ממשלה. האדם, שכל חייו תלויים בכוחות הטבע, בפוריות האדמה, בטל השמיים, במאורות השמיים, חש בתוכו את שליטת הטבע.

הוא מרגיש בתוכו את הכוחות האדירים המולכים, שולטים, מכוונים ומנהיגים את מהלך חייו שלו, של כל המין האנושי, של כל הבריאה. אמנם, יצרא דעבודה זרה בטל זה מכבר, אך היבט זה של ראיית הטבע ככח מרכזי עליון – עבודה זרה זו קיימת עד היום, אלילות זו לא בטלה.

כנגד סכנה משולשת זו באה מצוות הביכורים, שכל כולה החדרת התחושה הפנימית באדם, שכל חייו תלויים בקב"ה, ובלעדיו אין לו שום קיום.

כנגד הסכנה הראשונה והשלישית, מחוייב הוא להביא את ראשית פרי אדמתו, קציר הצלחתו בעבודת כפיו, למקום מקדש ה'. מצווה הוא לקרוא ולהודיע שם, כי לא בזכות כישרונותיו ופעולותיו ולא בזכות כוחות הטבע האדירים בא לו כל זה, אלא מה' הייתה זאת. קריאה זו במקום זה אכן נוטעת הרגשה שהקב"ה הוא המשגיח עליו, הוא מנהיגו והוא מחייו.

אמירה נרחבת שמורה גם כנגד הסכנה השנייה. במקרא הביכורים מגולל האדם את דרך העם מעת יצירתו, וכיצד הונהג והודרך מאז ועד עתה ע"י הקב"ה.

במקרא הביכורים מדגיש אפוא האדם את שפלותו וחוסר האונים שבו כשהוא נטול השגחה, כשהוא מנהיג לעצמו. הוא מחפש את השקפת ה' ממעון קודשו שתברך אותו ואת מעשה ידיו, מדגיש הוא את הצורך, הבלתי ניתן לווייתור, בתלות בקב"ה, בזיקה לבורא.

העניין האמור בא לידי ביטוי גם בסליחות.

בימים נוראים מוצאים אנו, למעשה, נימות סותרות. מחד, האדם השפל והנחות, תולעת ולא איש, לעומת מלך מלכי המלכים; ומאידך – האדם הוא זה שבעצמו ממליך את מלך מלכי המלכים, בידי הכוחות והעצמה הגדולה לעשות זאת.

בסליחות מודגש הצד הראשון, אך לא מהצד השלילי שבדבר – של האדם חסר הכוחות, המרץ והאומץ, אלא מהצד החיובי – הצורך החיוני של הזיקה לקב"ה והתלות בו, המודגש גם במצות הביכורים, כאמור.

נדרש מהאדם לחיות במחיצות עליונות. לא מתוך לוקוס רוחני, לא מתוך שאיפה ליתר נוחיות ונעימות רוחנית, אלא פשוט כצורך חיוני. צורך הבא מתוך התחושה, שבלא זיקה גמורה לבורא עולם, בלא התקרבות מרבית למחיצתו יתברך – אין לאדם קיום כלל.

שיחת ראשי הישיבה

מצוות ביכורים

הרב אהרן ליכטנשטיין שליט"א*

מצוות רבות נכללות בקטגוריית מצוות התלויות בארץ. בחלקן אין התלות לארץ ברורה, כמצוות נסכים; וחלקן אף אינן מפורשות בכתובים.

מצות ביכורים, הנזכרת בפרשתנו, והנכללת כמובן בקבוצת המצוות התלויות בארץ, שונה משתי הבחינות. ראשית, הפרשה מפורשת ומפורטת בתורה בהרחבה; ושנית, מלבד התלות הברורה של המצוה בארץ, הרי שיש לדבר ביטוי אף בקיום המצווה: מקרא הביכורים. הרחבה יתירה זו והדגשת התלות בארץ זוקקות ביאור.

"והיה כי תבוא אל הארץ" - כניסתם של בני ישראל לארץ טומנת בחובה סכנה חמורה, ולמעשה סכנה משולשת.

ראשית, מהלכם של בני ישראל במדבר השריש בקרבם את התודעה שהם תלויים בקב"ה באופן מוחלט, ובלעדיו אין להם קיום כלל. ארבעים שנה הלכו בארץ לא זרועה וכל צרכיהם ניתנו להם משמיים.

הסיוע העליון טבוע היה בכל אורח חייהם, החל מלחם ובשר אשר הגיעו משמיים, וכלה בעמוד האש המדריךכם לילה ועמוד הענן יומם. האדם חש באופן ברור ובלתי מעורער שכל קיומו תלוי בקב"ה, ובלעדיו – אין ואפס הוא.

כניסתם לארץ עלולה הייתה לפגום בתחושה הברורה והבהירה הזאת. כעת האדם מגיע לנחלתו ומתחיל לחיות את חייו באופן טבעי, על פי חוקי הטבע ומהלכי הרגילים. במצב שכזה קיים חשש שהאדם יאבד את תחושת תלותו בקב"ה וירגיש שהכל תלוי בו – על פי מעשיו הוא ניזון, קיומו תלוי בכישרונותיו ובהתאמצותו, והוא השליט על עצמו. סכנת ההידרדרות לידי כפירה מתוך מצב זה אינה רחוקה.

שנית, קיימת סכנה גם מהבחינה הכללית. העם הנכנס לארץ בונה לו מסגרת חברתית משלו, ממשלה ומדינה על כל מוסדותיה. במצב שכזה האדם עשוי לראות את עצמו תלוי בראשי החברה ובראשי המדינה, ועלול לראותם כגורמים לכל המתרחש בחייו, שהרי כל צרכיו ותביעותיו מסופקים ע"י הממשלה. זהו הכח העליון המנהיג את אורח חייו, ובו הוא תלוי תלות גמורה. הסכנה כאן היא, אפוא, בנטייה לכיוון של עבודה זרה.

מצוות הביכורים, שכל כולה החדרת התחושה הפנימית באדם, שכל חייו תלויים בקב"ה

* השיחה הועברה בשבת קודש פרשת כי תבוא ה'תשל"א, וסוכמה על ידי הרב אליהו בלומנצוויג. סיכום השיחה לא עבר את ביקורת הרב.

מזל טוב!

ליוני ואליענה אדלר, לרגל נישואיהם

דינים שונים במים אחרונים

מה מברכים

כדי להראות עד כמה מים אחרונים נחשבים מצווה, נראה מה אומרים בקשר לברכתה.

על מנת להכיר מקצת מהשיטות בנוגע לברכה על מים אחרונים ולנוסחה, נביא ציטוט מדברי הטור (אורח חיים סימן קפ"א):

וכתב הרמ"ה כיון שהוא חובה צריך לברך עליהם. וקצת הגאונים כתבו שיש לברך עליהן על רחיצת ידיים, ובה"ג כתב כיון שאין אלא ליצור האדם משום מלח סדומית אין טעונין ברכה וכ"כ רב עמרם שאין לברך עליהן לא בלשון נטילה ולא בלשון רחיצה ולא בלשון שטיפה

בהמשך הסימן מופיעות דעותיהם של הראב"ד והתוספות:

הראב"ד סובר שאם הידיים מזהמות צריך ליטול לפני ברכת המזון ומברכים על רחיצת ידיים. אבל אם אכל מאכל שצריך מים אחרונים משום מלח סדומית לא מברך ואם ירצה יטול ידיו אחר ברכת המזון. והתוספות כתבו שכיון שכבר לא נוהגים ליטול מים אחרונים כי כבר לא מצוי מלח סדומית, גם מי שנוטל בכל זאת (למשל אסטניס) לא מברך אליהם.

הרמ"א בפירושו דרכי משה (שם) מביא את המרדכי שסובר שיחיד לא מברך על מים אחרונים אבל שלשה שמזמנים צריכים לברך. אולי זה הבסיס למנהג שנוטלים מים אחרונים רק כשיש זימון.

לפי המשנה ברורה אם הטעם של מים אחרונים הוא מפני הזוהמה, צריך לברך אבל בגלל שהיום אנחנו לא עושים את כל התהליך של אחר הסעודה כמו שצריך, (לא משתמשים בשמן) אנחנו לא נוהגים לברך.

ניגוב הידיים ושיעור המים לנטילה

בעניין ניגוב הידיים ושיעור המים לנטילה לא נכתב הרבה. לפי רוב הפוסקים לא צריך לנגב את הידיים (אבל צריך להשפיל את הידיים כלפי מטה כדי שתהיה הזוהמה²) אבל לפי הרמב"ם אין נטילה ללא ניגוב, ולכן צריך לנגב את הידיים אחרי נטילת מים אחרונים. החיי אדם כתב שלכתחילה צריך לנגב כדי לצאת לדעת כולם (הובאו דבריו במשנה ברורה סי' קפ"א ס"ק י"ט). המגן אברהם (קפ"א, ח') אומר שדווקא המברך צריך לנגב את הידיים ולא שאר המסובים (כנראה שהוא מסכים עם רבי אחא משבחה (שראינו לעיל) שדווקא המברך צריך ליטול וכן נוטה לדעת הרמב"ם שצריך ניגוב כדי שנטילה תחשב). רוב הפוסקים סוברים ששיעור מים אחרונים הוא כמות מספיקה כדי להדיח את הידיים, אבל בספר מעשה רב כתוב שהגר"א היה נוהג ברביעית.

חשש מפני רוח רעה

בגמרא בחולין (קה.-): מופיעים דינים שונים בין מים ראשונים לאחרונים. הדין הראשון הוא שמים ראשונים אפשר ליטול בין בכלי ובין על גבי הקרקע, לעומת מים אחרונים שאפשר רק בכלי ולא על גבי קרקע (אלא אם כן יש משהוא שחוצץ). בהמשך הגמרא אביי אומר שבהתחלה הוא חשב שהסיבה שלא נוטלים מים אחרונים על גבי קרקע הוא מפני הזוהמה, עד שאמר מר (רבה בר נחמני) שהוא מפני רוח רעה השורה עליו. וכן פסק המחבר שאסור ליטול מעל הקרקע מפני חשש זה (שו"ע או"ח קפ"א, ב). לעומת שיטות אלו, שער הציון (סי' קפ"א, סע' י"ז) מביא בשם כמה חכמים שרוח רעה שורה גם על מים בכלי, אלא שהכלי שומר שלא ידרסו עליו. לאור זאת, אין זה מספיק לדאוג שתהיה חציצה בין הקרקע לבין הנטילה, אלא צריך ליטול במקום מכוונס בדווקא. עם כל זאת, נראה שמקורות אלו, העוסקים ברוח רעה ובזוהמה, אינם מהווים סיבה לדון, אלא מנמקים דין צדדי.

מים אחרונים, חובה?

מרדכי חדד*

פתיחה

סימן קפ"א בשו"ע או"ח, פותח בפסיקה "מים אחרונים חובה". אנשים אמנם מכירים את ההלכה הזו, אך נוטים שלא להתייחס אליה כמחייבת עד תום. כוונתי להביא את הדינים והדיונים השונים על מים אחרונים כדי להראות שמים אחרונים הם ענין רציני, ומצווה מן המניין (אמנם, לא במניין המצוות של הרמב"ם). אז מה הם מים אחרונים ולמה הם חובה?

מקור הדין ויסוד החיוב

המשנה במסכת עירובין (יז.) מפרטת ארבעה דברים שחייבים במחנה פטורין מהם: גזלת עצים, רחיצת ידיים, דמאי, ועירוב. הגמרא (שם): אומרת:

ופטורין מרחיצת ידיים. אמר אביי: לא שנו אלא מים ראשונים אבל מים אחרונים חובה. אמר רב חייא בר אשי: מפני מה אמרו מים אחרונים חובה מפני שמלח סדומית יש, שמסמא את העינים

אנחנו רואים לפי זה שמים אחרונים חובה בגלל סכנה, בשונה מסיבות לנטילות אחרות. לכן התוספות (עירובין יז: וחולין קה.) אומרים שהיום לא נוהגים ליטול מים אחרונים, כיוון שהיום אין סכנה משום שלא מצוי מלח סדומית וכיוון שאנחנו בכל מקרה לא נוהגים להטביל את האצבעות במלח אחרי הסעודה. הריטב"א לא מסכים עם התוספות וסובר שיש ליטול מים אחרונים גם בימינו. לדבריו, העובדה שאין סכנה לא מספיקה כדי לבטל את מצוות מים אחרונים, כי זה גם מצווה מדרבנן כמו מים ראשונים.

בדומה לריטב"א, גם הר"ף (חולין יז:): סבור שחוייב מהחיוב ליטול מים אחרונים מפני מלח סדומית יש בהם גם מצווה מדרבנן. הוא סובר שזה גם חובה מפני ש"מים ראשונים האכילו בשר חזיר ומים אחרונים הרגו את הנפש" אם ניקח את הגרסה הקצרה של הסיפור על מים אחרונים ונקצר אותן, כך הוא נראה:

מישהו הלך ברחוב וראה איש עם עדשים בוקן שלו. הוא הלך לבית של אותו איש ואמר לאשתו שבעלה אמר שהיא תיתן לו סכום מסוים של כסף, ונתן כסימן שהם אכלו עדשים. כשהבעל חזר הביתה וגילה מה שקרה, הוא הרג את אשתו

יש לציין שגם אם האיש היה נוטל מים אחרונים זה לבד לא היה פוטר את הבעיה, אבל רש"י (יומא פג:) אומר "דרך הנוטלים ידיים לקנח את שפמם בידיים טופחות, ולא היו עדשים נראיין".

רב אחא משבחה (שאילתות יתרו נ"ד) כתב שדווקא המברך צריך ליטול מים אחרונים ולא שאר הסועדים מפני שהוא מזכיר את שם ה'. והשאר שנוטלים בגלל חשש למלח סדומית, יכולים ליטול אפילו אחרי ברכת המזון. ורעיון זה מוזכר בעוד כמה מקומות (למשל הרמב"ן, והרשב"א).

* תודה רבה לאוריפקירן שעבר על המאמר טרם הוא התפרסם. ולכל מי שעזר בצורה כלשהוא (צוות דף קשר וכו').

¹ הסיפור הראשון מופיע ברש"י (חולין קו. ד"ה האכילו בשר חזיר) והסיפור השני (הרלוונטי) מופיע ביומא פג: (ר' מאיר ור' יהודה ור' יוסי הו קא אזלי באורחא...). ושניהם מופיעים במדרש במדבר רבה (פרשת בלק פרשה כ, ס' כא). קיימים כמה גרסאות של הסיפורים האלה אם כמה הבדלים. ההבדלים המשמעותיים בסיפור השני הם אם הבעל הרג את אשתו או גירש אותה, ומי הגנב.

² כך בגמרא בסוטה (ד:), וזו ראייה לכך שמים אחרונים הם משום לכולך כי אנחנו רואים שבנטילת ידיים אומרים את ההפך מפני הטומאה (רמב"ם ברכות פ"ו ה"ו).

הגמרא שראינו למעלה מעניקה עדיפות למים אחרונים על מים ראשונים. היום אנחנו לא בדיוק נוהגים כך: המשנה ברורה אומר שאם יש מים מצומצמים ממעטים במים ראשונים כדי ליטול מים אחרונים, אם יש מספיק מים רק לנטילה אחת יטול מים ראשונים כי מלח סדומית לא מצוי. (למרות שמיד לפני זה המשנה ברורה אמר שצריך לחשוש מסוגים אחרים של מלח. כנראה שהחשש לא מספיק גדול כדי להעדיף את מים אחרונים על ראשונים).

סיכום וסיום

לסיכום: מים אחרונים חובה מפני חשש של מלח סדומית. ראינו בנוסף כמה שיטות של ראשונים (וגאון) שנתנו טעמים נוספים לחיוב, לפיהם יש עדיין עניין ליטול מים אחרונים היום (למרות שלא חוששים ממלח סדומית). הסיבה הכי פופולרית הוא מפני הזוהמה, שלא מתאים לברך עם ידיים מזוהמות. בגלל שהחשש הוא

לברכה, אומרים שדווקא המברך צריך ליטול לפני הברכה. (לפי מי שאומר שמים אחרונים הם רק מפני מלח סדומית אפשר ליטול גם אחרי ברכת המזון). בעניין ברכה נאמר הרבה, וכמובן לא ראינו הכל (כמו בכל חלק אחר), אבל ראינו שיש שיטות לכאן ולכאן (ובאמצע) ונפסק שבימינו לא מברכים.

לפי רוב הפוסקים כמות המים הנצרכת בשביל הנטילה הוא מספיק להדיח את הידיים. עדיף לנגב את הידיים כדי לצאת ידי חובה לפי הרמב"ם, שאומר שאין נטילה ללא ניגוב. לא חוששים ממלח סדומית ולכן אם יש מספיק מים רק לנטילה אחת אין צורך לשמור אותו למים אחרונים.

למעשה היום מים אחרונים משתנה מבית לבית לפי מנהגיה, ויש הרבה מנהגים במים אחרונים. אני לא מכיר את כל המנהגים, ואני לא מכיר את מקורם, מטרתם במאמר זה הוא רק לברר את מקור המצווה, ולהראות שהנטילה עצמה איננה מנהג בלבד.

ייצור'. והעבודה, היינו עבודה שבלב, זו קומה שניה לחיצוניות, ללב הבשר.

לכן מצוות אינן צריכות כוונה, אינן, בדגש! שבהתחלה אין לכוון, כי הכוונה כבר שרירה וקיימת, ואל לו לאדם להתפאר בכוונתו הוא. כי האדם, חייל פשוט, בבחינת 'אנוכי עפר ואפר', חלק מהעולם, אדם שהוא אדמה. וכנגד החכם והרשע, 'המכוונים', עומדים התם ושאינו יודע לשאול – הישרים. כי באשר יעמדו ארבעתם בתור ארוך, החכם יעקף מימין, הרשע משמאל, ואילו השניים האחרים יעמדו את כולו. ונמצא שכר הליכתם גדול משל כולם.

ודע, שע"י הביקורת והדעת, אינו יכול לתקן את העולם, שאז עומד מבחוץ. שכדי לבוא לידי 'כל הנשמה תהלה ליה', ולידי הנאמר בתפילת יום הכיפורים – 'וייראוך כל המעשים וישתחוו לפניך כל הברואים ויעשו כולם אגודה אחת לעשות רצונך בלבב', צריך האדם להיות חכם בלילה. וסוד העניין הוא להמשיך מהבטן, אל הראש, לבטל 'אנוכי' תחתון מפני עליון. להביא את שמן המאכל למאור.

במשרד המ"פ, הוספתי כמה תיונים והרבה סוכר ומזגתי לבקבוק ריק בתוך גרב צבאית. היו לפני חמש עמדות ושעתיים לפני התדריך הבא. יצאתי לדרך.

"שומר!" מרחוק הבחנתי בצלליתו של השומר במגדל השמירה. "אתה ער שם?"

ויכוח ממושך התנהל ביני לבין המ"כ של הכיתה לידי: האם להזהיר לפני שמבקרים בעמדה, או שמא לבוא בהפתעה? מר סבר שמטרת הסבב הוא בידוק איכות השמירה, ומר סבר שמטרת הסבב הוא ביקור החיילים. הנפקא מינה המשמעותית היתה, כמובן, האם יש עניין לתפוס חייל שובר שמירה.

התקרבותי אל המגדל אחרי שוידאתי שהשומר שמע אותי, והשומר הציץ מלמעלה. "המפקד נתנאל!" שמח.

"מה העניינים? איך השמירה?" שאלתי, תוך כדי שאני סורק במבטי את העמדה לפלילים.

"אתה יודע, שמירה..." ענה בסתמיות רדומה. כן, אני יודע. גם אני הייתי שם. הוצאתי את בקבוק התה ומזגתי לו כוס, והוא פער עיניים בהפתעה.

"מה אתה חושב, שאנחנו באים כדי לתפוס אותך שובר שמירה? כל אחד צריך קצת חיזוק."

"תבורך המפקד! אתה צדיק אתה..." השומר אחז בתה כמוצא שלל רב, ואני פניתי לרדת. הזמן קצר ועוד עמדות רבות לפני.

התקרבותי לעמדת הש.ג. ומרחוק ראיתי את רשת ההסוואה שמסתירה את צללית השומר. מכיוון שהעמדה היתה החשופה

לא בכוונה, בטעות

דוד נוסן

רבא אמר לצאת לא בעי כוונה לעבור בעי כוונה (ר"ה כח:)
דרך הטוב להטיב, זה שורש הבריאה. שבכולה נאמר וַיֵּרָא אֱלֹהִים פִּי טוֹב, וכל הרע איננו בגוף, אלא בכוונה. לכן גם המתעסק בגוף, בדבר טוב, בבחינת 'עולם כמנהגו נוהג', היינו 'לשומרה', מקבל על כך שכר. שהטוב זורם בעולם, והאדם רק צריך להרפות, לא להתנגד לגלים. שהגלים סוחפים, ומטביעים חותם דקדושה, בבחינת 'פס

עורו ישנים

נתנאל אפק

עם עששית ישנה וחלודה ביד אחת, ומקל הליכה עיף מתלאות ביד שניה, יצא השמש מפתח ביתו. ליל אלול הקר היכה בו בעוצמה והחליף סופית את חבלי השינה האחרונים בעירנות. צעד צעד, שעל שעל, הלך השמש ברחוב הראשי של העיירה. "עורו ישנים" ניגן בקולו "עורו ישנים מתרדמתכם". אט אט, מתוך הבתים, כצללים נוטים לאור עששיתו, החלו מתקבצים האנשים. "קומו נרדמים" קולו התנגן "קומו לעבודת הבורא".

ליל המדבר הקפוא היכה בי. האם אני באמת חייב לקום? היה זה תורי לעשות סבב עמדות בין השומרים. אט אט לבשתי את מדי, בעצלתיים נעלתי את נעליי, כאילו להרוויח עוד כמה דקות בתוך החדר המוגן מהקור.

בכל בסיס, בכל מוצב, לילות אלו הם קשים. בין אם יהיו אלו טירונים המתגעגעים הביתה, חיילים בשדה המשוועים לקצת מנוחה, או לוחמים בעמדה המתאמצים שלא להירדם. הקור העז חודר את הווסט, חודר את הפליז, חודר את המדים ונכנס לעצמות. ידעתי שהתרופה הטובה ביותר לכך היא תה חם. הרתחתי מים

ביותר, ומאידך גם הקרובה ביותר למגורים, הבאנו לשומרים מפזר חום שיקל על הלילות הקפואים. ניסיתי לעשות כמה שיותר רעש כשהתקרבת לעמדה, תוך שאני בועט בחצץ אל הדלת. דממה. מזגתי כוס תה לפני שנכנסתי כדי לקצר את הזמן.

פתחתי את דלת העמדה. השומר פתח את עיניו. הסתכלנו אחד על השני.

במשך כל תקופת חיילתי ידעתי בלבי ששמירה סטטית היא האתגר הגדול ביותר של החייל – יותר ממלחמה, יותר ממבצע, יותר משבוע שדאות. המצב העגום בו החייל עומד לבדו מול המרחב השומם במטרה לזהות מסתננים וירטואליים או מחבלים שאינם בנמצא, גורם או לשיגעון או לדיכאון. מוסיפות לכך הפקודות הנוקשות על נהלי השמירה¹ הקובעות כי "אסור לישון, לשבת, לאכול, לקרוא, להקשיב למוזיקה, לדבר בפלאפון, או כל דבר אחר העשוי לפגוע בערנות השומר". נוסף לכך שעה / שתיים / שלוש / ארבע / וכו' שנמשכות נצח באמצע לילה קפוא, וקיבלנו מצב בלתי אפשרי – "מה יעשה ולא יחטא"? האם ניתן לבוא בטענות אל חייל השומר שמירה?

בלילות משעממים במיוחד הייתי ממציא משחקים כדי לא להירדם בשמירה. שמירה אחת שרתי את כל שירי השבת שאני מכיר; בשמירה אחרת שיחקתי ארץ עיר בכל האותיות, בעברית ובאנגלית. אתה עולה לעמדה, מביט סביבך, ותוך פחות מחמש דקות כבר מכיר את כל הגזרה בעל-פה ויכול לצייר במדויק את השטח. כעבור עשר דקות אתה מתחיל לדמיין מחבלים, וכעבור חצי שעה את הבית. מה עושים בשמירה של שעתיים? מעבירים אותה, זה מה שעושים. הבעיה הגדולה של כל בייניש היא בזבוז הזמן בצבא – וכאן נכנסים לפלפול רציני: מצד אחד שמירה איננה בזבוז זמן כי שומרים על המדינה וזהו צורך מבצעי לעילא ולעילא; מצד שני אין זמן יותר מבזבוז משלוש שעות בעמדת שמירה. כמובן שאסור להתפלל או

ללמוד, בוודאי לא מתוך ספר, והסיכוי היחיד הוא לשנן פרקים בע"פ. איך לא משתגעים?

וכאן נכנס הרמב"ם. "והיאך היא הדרך לאהבתו ויראתו? בשעה שיתבונן האדם במעשיו וברואיו הנפלאים הגדולים ויראה מהן חכמתו שאין לה ערך ולא קץ מיד הוא אוהב ומשבח ומפאר ומתאוה תאוה גדולה לידע השם הגדול... שמתוך כך אתה מכיר את מי שאמר והיה העולם." רגעי השמירה יכולים להיות מרוממים. בשמירה החייל הפשוט מקבל הזדמנות לשקט מהרעש של הטירונות, האימונים או השגרה השוחקת, וזוכה לקצת זמן איכות עם הריבון ועולמו. רק צריך להקשיב. רק לא להישבר. רק לא לשבור.

"ה' א-להי, גלוי וידוע לפניך שלא נתכוונתי בכל החטאים והעונות להכעיס אותך ולמרוד כנגדך, אך הלכתי בעצת יצרי הרע אשר תמיד בכל יום פורש רשת לרגלי ללכדני, ואני עני ואביון, תולעת ולא איש, כשל כוחי לעמוד כנגדו..."

השומר קם במהירות, הרים את נשקו, בדק שכל ציודו עליו והרים מבטו אלי. הבטתי בו. מה מפקד אמור לעשות? באתי לחלק תה ומצאתי שומר ישן... חמלה וכעס גאו בי כאחד. אמפתיה ואכזבה. דין ורחמים בערבוביה. החייל הביט בי, נבוך.

"המפקד, תקשיב..." האם יהרהר תשובה?

"לא הלכתי לישון, באמת, פשוט נרדמתי... אני ממש ממש מצטער..." חרטה.

"באמת שאני לא אעשה את זה שוב..." קבלה לעתיד.

עשיתי צעד לעברו, והוא נרתע. הנחתי את כוס התה. בראשי הרב עמיטל "הוא רחום יכפר עוון ולא ישחית – מה הוא רחום אף אתה רחום".

השפלתי את עיני ויצאתי בלי אומר מהעמדה.

¹ מיותר לציין, בניגוד מוחלט לשיבה...

לגלוש בדרכי
אפליקציית הלימוד היומי לזכר חברינו אוריאל ליברנט ז"ל מוכנה וזמינה ב"ה בחנות האנדרואיד של גוגל! מי שיכול לעזור בהפצתה (במיל ובפליירים) שיפנה עוד היום לדבר בריס (ד).

בהמשך פועלם של תלמידי מכון לב בישיבה, צפוי בע"ה אפליקציה ישיבתית שתכלול את דף קשר, התרמוסטט, רישום לשבת, ועדכוניס יומיים על תורניות ושמירות. הגבאים קוראים לא. פליקציה לסייע להם, ובשיתוף מכון צומת לפתח התראה על שמות של אורחים בשבת, תוך אזכור "מנהג הישיבה לעשות כל דבר עם טלית".

"מי זה, מי זה"

ברכות הישיבה נתונות לעמיחי אלבוחר (ג), תלמיד הישיבה בחטיבת הנח"ל, אשר נבחר גם למצטיין בוחן בר-אור וגם למצטיין המחלקתי. הא-ל בוחר בעמיחי! וגם ינון לוי מטירוני גדוד חרוב נבחר, והוא ייצא לקורס חובשים בשבוע הבא בע"ה. החיילים המנומרים והאדומים זכו השבוע להצהיר על נאמנותם למערכת, בעפולה ובכותל המערבי בהתאמה. אחמדיניג'אד, מאחוריך...

צעירי הצור

אחרי רעננה, ירושלים, פתח תקווה ובית שמש, הישיבה החליטה להרחיב את קהל היעד של מסריה המורכבים. הגעתם של תלמידי כיתות ז' מהגבעה הצהובה אל הישיבה, מידי שני, שלישי וחמישי בבוקר, מסבירה את תכנית ההתנתקות של יושבי הרמפות. פינויני של אלו, נועד ככל הנראה לאפשר את הלימוד הקבוצתי של צעירים אלו, עם מחנכיהם הדגולים מבית תכנית צורים.

לבנו עלה בתפילה נושנה

יש להירשם לראש השנה אצל האחראים השיעוריים, וכן לציין אורחים, אחיות ו"אחיות" (עזרת נשים נרשמת בעזרת ה' אצל נתנאל אפק!) פרטים בלוח המודעות של ידי עמדת השמירה. אם לא תירשמו, הימים שלכם לא יהיו נוראים...

ראשי הישיבה בדת תורה!

בפרסום נרגש, פנה הרב יגיי במכתב לתלמידי הישיבה על ההתפקדות לבית היהודי. גם הרב אבינו נתן את ברכתו בסמס בהול, "המפד"ל זה הבית". כהזדהות עם עסקיננו הדואגים למשפחת הישיבה, התלמידים שטרם התפקדו מתבקשים לפנות לאלעד שפילגמן (ה') וברוך זוסמן (ב') בכדי לקבל טופס התפקדות, ולתרום למעורבות הישיבה במישור נוסף. שמועה מספרת כי א. שמירות וא. תורניות העלו אפשרות לעידוד רישום גם מצדם...

סיום הדף היומי

ביום ראשון שעבר התכנסה משפחת הישיבה לסעודה חגיגת לרגל חגיגת גבורות ילדיה הכהן, מתוך אירוע סיום הש"ס הישיבתי. בהנחייתו של הרב אביהוד שוורץ, מעביר שיעור הדף היומי (14:30 ברמפת הרא"ל כל יום), עלו ודיברו י"ר ההנהלה מושק, והרב עוזי שהרחיב על השורות האחרונות ממסכת נידה בעניין חשיבות "השונה הלכות בכל יום" ומשמעות "תלמידי החכמים מרבים שלום בעולם", ואף קרא את הסיום גיפו.

הרב ליכטנשטיין סקף את מושג הברכה והשווה את זיקת הטומאה לאדם במגע, משא ואוהל, ללימוד התורה בבחינת "אדם כי ימות באוהל", והרב רא"ם הכהן, בנו של חתן השמחה, עלה לברך את אביו מתוך השוואה בין מעשר שני ותרומה לקדשים קלים וקדשי קדשים. ידעיה חתם את הטקסט בסיפור והודאה, ובמיוחד לנכדיו שטרחו ובאו ברכבי הוריהם.

החלפת אחראי דואר

החל מהשבוע, שניים מטובי בחורינו הצעירים, הדר קינג ואורי שטרן (א'), יחליפו את האחראים היוצאים, שמואל לוי, עדיאל אלון ואורי חיבה (ב') בתפקיד החלון לעולם שבחוץ. בהצלחה!

מהפכת התנ"ך?

השבוע סוף סוף הגיע הרגע לו כולנו חיכינו - חולקו ל"זים שיעוריים! הפתעות רבות לא היו, מלבד העובדה שאת מקומו המסורתי של הרב יואל בן נון בראשון בערב תופס השנה שיעורו של האברך החשוב נריה קליין. דור ההמשך כבר כאן. הרב יואל עצמו עבר ליום רביעי, ולשם האיזון בתפישתם הרחוקות של התלמידים, הוצמד לשיעורו של הרב מדין בספר שמואל, שמועבר בשעה שלאחריו. הרב שרלו חוזר לשיעורו שבועי משלו על משנת הרב קוק בספר אורות, שיתקיים כרגיל בכל שבוע ושבוע מידי חודש בחודשו.

